

7. Bölüm

Turizm Planlaması Ve Kalkınmasında Coğrafyanın Araç Olarak Kullanımı: Samsun İlinde Turizme İlişkin Coğrafi Görünümün Analizi

Öznur AKGİŞ İLHAN¹

| GİRİŞ

Coğrafi görünüm bir mekânın görülebilir, hissedilebilir ve dokunulabilir görüntüsüdür. Bu anlamda coğrafi görünümün analizi bir mekânın sahip olduğu avantaj ve dezavantajların belirlenmesine imkan vererek kalkınmada öncelikli konuların neler olduğunun anlaşılmasını sağlar. Turizm destinasyonlarının coğrafi görünümünün analizi de çağdaş turizm araştırmalarının önemli bileşenlerinden biri durumundadır. Çünkü destinasyonların sahip olduğu somut ve soyut görünüm unsurlarının belirlenmesi küresel ve yerel turizm açısından rekabet edebilirliği artırarak turizm planlamasının daha verimli yapılabilmesini mümkün kılar. Bu bağlamda araştırmanın konusunu Samsun ilindeki turistik kaynak, yer ve çekiciliklerin coğrafi görünümünün analizi oluşturmaktadır. İfade edilen araştırma konusu bağlamında çalışma alanının doğal ve beşeri coğrafi görünüm bileşenleri nelerdir ve bu bileşenlerine ilişkin turistlerin algısal coğrafi görünümleri nasıldır sorularına yanıt aranmıştır.

Turizmde Coğrafi Görünüm

Coğrafi görünüm mekânın görüntüsü olarak tanımlanmakta olup doğal, beşeri ve algısal olmak üzere üç bileşenden oluşan bir kavram olarak kabul görülür

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, oznrakgis@gmail.com

ğunu göstermektedir. Bu durum araştırmada elde edilen algısal görünüme ilişkin özelliklerde de kolaylıkla görülebilmektedir. Ziyaretçiler tarafından deneyimlenen doğal coğrafi görünüm unsurları heyecan, eğlence, huzur, sakinlik, lezzet ve eşsiz manzara gibi duygular yaratmaktadır. Benzer şekilde beşeri görünüme ilişkin unsurların da pek çoğu gurur, keyif ve huzur gibi duyguların yaşanılabilmesine imkan vermektedir. Bununla birlikte araştırmada değerlendirmeye alınan pek çok bileşenin farklı sosyo-ekonomik özelliklere sahip turistler ile farklı yaş grupları için uygun olduğu görülür. Diğer bir deyişle ildeki turizm profili yüksek bütçeler gerektirmeyen, bireysel veya kalabalık gruplar şeklinde seyahatlerin gerçekleştirilebilmesine imkan verir. Kuşkusuz bu durum ilin turizm açısından sahip olduğu çekiciliklerin sayısının fazla ve çeşitli olması ile ilişkilidir. Çünkü ilde deniz turizmi, ekoturizm, kültür turizmi gibi çok sayıda turizm türü ile ilişkili çekicilikler yer almaktadır ve bu durum ilde turizmin geliştirilmesi ve ziyaretçi sayısının artırılması açısından önemli bir fırsattır. Araştırma bulguları doğrultusunda ilde turizmin geliştirilmesine yönelik öneriler ve turistler tarafından sıklıkla vurgulanan problemler ise şu şekildedir:

- Vezirsuyu tabiat parkının kamp turizmi açısından sahip olduğu potansiyelin kullanımına ilişkin planlama
- Kızılırmak deltasında kuş gözlemciliğine ilişkin etkinliklerin düzenlenmesi ve yapıların inşası
- Tabiat ve mesire alanlarında kirlilikle mücadele edilmesi gerekliliği
- Tabiat ve mesire alanlarındaki işletmelerin profesyonelleşmesi gerekliliği
- Şahinkaya kanyonunun erişilebilirliğini arttırmaya yönelik ulaşım altyapısı ve bilgilendirmede iyileştirme gerekliliği.

KAYNAKÇA

- Akış İlhan, Ö. (2019), *Bir mekanın sosyoekonomik coğrafi görünümünün belirlenmesi: Bilecik Şehri Örneği*, Doktora Tezi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik.
- Bachi, L., Ribeiro, S. C., Hermes, J., & Saadi, A. (2020). Cultural ecosystem services (CES) in landscapes with a tourist vocation: Mapping and modeling the physical landscape components that bring benefits to people in a mountain tourist destination in southeastern Brazil. *Tourism Management*, 77, 104017. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2019.104017>
- Buckley, R., Ollenburger, C., & Zhong, L. (2008). Cultural landscape in mongolian tourism. *Annals of Tourism Research*, 35(1), 47-61. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2007.06.007>
- Buzinde, C. N., & Yarnal, C. (2012). Therapeutic landscapes and postcolonial theory: A theoretical approach to medical tourism. *Social Science & Medicine*, 74(5), 783-787. doi:10.1016/j.socscimed.2011.11.016
- Buzinde, C., Choi, Y., & Wang, A. Y. (2012). Tourism representations of Chinese cosmology: The case of feng shui tourism. *Annals of Tourism Research*, 39(2), 975-996. doi:10.1016/j.annals.2011.11.015

- Cope, M. & Elwood, S. (Eds.). (2009). *Qualitative GIS: A Mixed Methods Approach*. London: Sage.
- Dabezies, J. M. (2020). Visuality, palm trees and tourism in Uruguay. *Annals of Tourism Research*, 81, 102882. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.102882>
- Fatimah, T. (2015). The impacts of rural tourism initiatives on cultural landscape sustainability in Borobudur area. *Procedia Environmental Sciences*, 28, 567-577. doi:10.1016/j.proenv.2015.07.067
- Fusté-Forné, F. (2021). Street food in New York City: Perspectives from a holiday market. *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 24, 100319. <https://doi.org/10.1016/j.ijgfs.2021.100319>
- Gkoltsiou, A., & Mougiakou, E. (2021). The use of Islandscape character assessment and participatory spatial SWOT analysis to the strategic planning and sustainable development of small islands. The case of Gavdos. *Land Use Policy*, 103, 105277. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2021.105277>
- Huang, L., & Xu, H. (2018). Therapeutic landscapes and longevity: Wellness tourism in Bama. *Social Science & Medicine*, 197, 24-32. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2017.11.052>
- Huang, Y., & Mabon, L. (2021). Coastal landscapes, sustainable consumption and peripheral communities: Evaluating the Miramar resort controversy in Shanyuan Bay, Taiwan. *Marine Policy*, 123, 104283. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2020.104283>
- Indrawati, Soetomo, S., Setioko, B., Murtini, T. W., & Nurhasan. (2016). Edu – Religious tourism based on Islamic architecture approach, a Preliminary research in Majasto cemetery – Sukoharjo Regency Central Java. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 227, 656-663. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.06.129>
- Jiang, Z., Yu, J., Zhou, Q. (., Shi, F., & Tang, W. (2018). Revisiting the Chinese calligraphic landscape. *Annals of Tourism Research*, 68, 1-3. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2017.10.001>
- Heslinga, J., Groote, P., & Vanclay, F. (2018). Understanding the historical institutional context by using content analysis of local policy and planning documents: Assessing the interactions between tourism and landscape on the island of Terschelling in the Wadden Sea region. *Tourism Management*, 66, 180-190. doi:10.1016/j.tourman.2017.12.004
- Khazae Fadafan, F., Danehkar, A., & Pourebrahim, S. (2018). Developing a non-compensatory approach to identify suitable zones for intensive tourism in an environmentally sensitive landscape. *Ecological Indicators*, 87, 152-166. doi:10.1016/j.ecolind.2017.11.066
- Kurniawan, F., Adrianto, L., Bengen, D. G., & Prasetyo, L. B. (2016). Patterns of landscape change on small islands: A case of Gili Matra islands, marine tourism Park, Indonesia. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 227, 553-559. doi:10.1016/j.sbspro.2016.06.114
- Liburd, J. J., & Becken, S. (2017). Values in nature conservation, tourism and UNESCO world heritage site stewardship. *Journal of Sustainable Tourism*, 25(12), 1719-1735. <https://doi.org/10.1080/09669582.2017.1293067>
- López Sánchez, M., Tejedor Cabrera, A., & Linares Gómez Del Pulgar, M. (2020). Guidelines from the heritage field for the integration of landscape and heritage planning: A systematic literature review. *Landscape and Urban Planning*, 204, 103931. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2020.103931>
- Luekveerawattana, S. (2012). Cultural landscape for sustainable tourism case study of Amphawa community. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 65, 387-396. doi:10.1016/j.sbspro.2012.11.139
- Marot, N., & Harfst, J. (2021). Post-mining landscapes and their endogenous development potential for small- and medium-sized towns: Examples from Central Europe. *The Extractive Industries and Society*, 8(1), 168-175. <https://doi.org/10.1016/j.exis.2020.07.002>
- Martha, L., & Kotsaki, A. (2014). Ancient Greek drama and its architecture as a means to reinforce tourism in Greece. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 148, 573-578. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.07.082>

- Mäntymaa, E., Tyrväinen, L., Juutinen, A., & Kurttila, M. (2019). Importance of forest landscape quality for companies operating in nature tourism areas. *Land Use Policy*, 104095. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2019.104095>
- Mäntymaa, E., Juutinen, A., Tyrväinen, L., Karhu, J., & Kurttila, M. (2018). Participation and compensation claims in voluntary forest landscape conservation: The case of the ruka-kuusamo tourism area, Finland. *Journal of Forest Economics*, 33, 14-24. doi:10.1016/j.jfe.2018.09.003
- Newsome, D. & Dowling, R. K. (2010). *Geotourism: The tourism of geology and landscape*. Goodfellow Publication.
- Obradović, S., Pantelić, M., Stojanović, V., Tešin, A., & Dolinaj, D. (2020). Danube water quality and assessment on ecotourism in the biosphere reserve 'Bačko Podunavlje' in Serbia. *Water Supply*, 20(4), 1215-1228. <https://doi.org/10.2166/ws.2020.036>
- Ólafsdóttir, R., & Sæþórsdóttir, A. D. (2019). Wind farms in the Icelandic Highlands: Attitudes of local residents and tourism service providers. *Land Use Policy*, 88, 104173. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2019.104173>
- Pan, X., Rasouli, S., & Timmermans, H. (2021). Investigating tourist destination choice: Effect of destination image from social network members. *Tourism Management*, 83, 104217. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2020.104217>
- Pérez Gálvez, J. C., Granda, M. J., López-Guzmán, T., & Coronel, J. R. (2017). Local gastronomy, culture and tourism sustainable cities: The behavior of the American tourist. *Sustainable Cities and Society*, 32, 604-612. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2017.04.021>
- Pritchard, A., & Morgan, N. J. (2000). Privileging the male gaze. *Annals of Tourism Research*, 27(4), 884-905. doi:10.1016/s0160-7383(99)00113-9
- Ryan, C., Ninov, I., & Aziz, H. (2012). Ras al Khor—eco-tourism in constructed wetlands: Post modernity in the modernity of the Dubai landscape. *Tourism Management Perspectives*, 4, 185-197. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2012.08.006>
- Samsudin, P. Y., & Maliki, N. Z. (2015). Preserving cultural landscape in Homestay programme towards sustainable tourism: Brief critical review concept. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 170, 433-441. doi:10.1016/j.sbspro.2015.01.004
- Sæþórsdóttir, A. D., & Ólafsdóttir, R. (2020). Not in my back yard or not on my playground: Residents and tourists' attitudes towards wind turbines in Icelandic landscapes. *Energy for Sustainable Development*, 54, 127-138. <https://doi.org/10.1016/j.esd.2019.11.004>
- Sgroi, F. (2020). Forest resources and sustainable tourism, a combination for the resilience of the landscape and development of mountain areas. *Science of The Total Environment*, 736, 139539. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2020.139539>
- Shijin, W., Jia, X., & Lanyue, Z. (2020a). China's glacier tourism: Potential evaluation and spatial planning. *Journal of Destination Marketing & Management*, 18, 100506. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2020.100506>
- Shijin, W., Yaqiong, M., Xueyan, Z., & Jia, X. (2020b). Polar tourism and environment change: Opportunity, impact and adaptation. *Polar Science*, 25, 100544. <https://doi.org/10.1016/j.polar.2020.100544>
- Stepchenkova, S., Kim, H., & Kirilenko, A. (2014). Cultural differences in pictorial destination images. *Journal of Travel Research*, 54(6), 758-773. <https://doi.org/10.1177/0047287514535849>
- Yan, X., & He, S. (2020). The Co-evolution of therapeutic landscape and health tourism in Bama longevity villages, China: An actor-network perspective. *Health & Place*, 66, 102448. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2020.102448>
- Yang, J., Ryan, C., & Zhang, L. (2013). Ethnic minority tourism in China – Han perspectives of Tuva figures in a landscape. *Tourism Management*, 36, 45-56. doi:10.1016/j.tourman.2012.11.001
- Yousaf, S., & Fan, X. (2020). Copysites / duplitecture as tourist attractions: An exploratory study on experiences of Chinese tourists at replicas of foreign architectural landmarks in China. *Tourism Management*, 81, 104179. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2020.104179>
- Zhang, K., Lin, Z., & Zhang, J. (2020). Tourist gaze through computer vision: Differences between

- Asian, North American, and European tourists. *Annals of Tourism Research*, 103039. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.103039>
- Zhang, K., Chen, Y., & Li, C. (2019). Discovering the tourists' behaviors and perceptions in a tourism destination by analyzing photos' visual content with a computer deep learning model: The case of Beijing. *Tourism Management*, 75, 595-608. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2019.07.002>
- Zhang, J., Xiang, C., & Li, M. (2012). Integrative ecological sensitivity (IES) applied to assessment of eco-tourism impact on forest vegetation landscape: A case from the Baihua mountain reserve of Beijing, China. *Ecological Indicators*, 18, 365-370. doi:10.1016/j.ecolind.2011.12.001
- Wang, S., & Gu, K. (2020). Pingyao: The historic urban landscape and planning for heritage-led urban changes. *Cities*, 97, 102489. doi:10.1016/j.cities.2019.102489
- Wang, S., & Zhou, L. (2019). Integrated impacts of climate change on glacier tourism. *Advances in Climate Change Research*, 10(2), 71-79. <https://doi.org/10.1016/j.accre.2019.06.006>